



การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็น
ที่เกี่ยวข้องกับสินบน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

องค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์หลวง
อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน

ความเสี่ยงการทุจริต หมายถึง ความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการรับสินบน

วัตถุประสงค์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

มาตรการป้องกันการทุจริตสามารถจะช่วยลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรได้นั้น การ ประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต การออกแบบและการปฏิบัติงานตามมาตรการควบคุมภายใน ที่เหมาะสมจะช่วยลดความเสี่ยงด้านการทุจริต ตลอดจนการสร้างจิตสำนึกและ ค่านิยมในการต่อต้านการทุจริตให้แก่ บุคลากรขององค์กรถือเป็นการป้องกันการเกิดการทุจริตในองค์กร ทั้งนี้ การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ใน องค์กรจะช่วยให้เป็นหลักประกันในระดับหนึ่งว่า การดำเนินการขององค์กรจะไม่มี การทุจริตหรือในกรณีที่พบกับการทุจริตที่ไม่คาดคิดโอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีการนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้ โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำซึ่งไม่ใช่การเพิ่มภาระงานแต่อย่างใด

วัตถุประสงค์หลักของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต : เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐ มีมาตรการ ระบบ หรือ แนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตซึ่งเป็นมาตรการป้องกันการทุจริตเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพต่อไป

การบริหารจัดการความเสี่ยงมีความแตกต่างจากการตรวจสอบภายในอย่างไร

การบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นการทำงานในลักษณะที่ทุกภาระงานต้องประเมินความเสี่ยงก่อนปฏิบัติงานทุกครั้ง และแทรกกิจกรรมการตอบโต้ความเสี่ยงไว้ก่อนเริ่มปฏิบัติงานหลักตามภาระงานปกติของการเฝ้า ระวังความเสี่ยงล่วงหน้าจากทุกภาระงานร่วมกันโดยเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบปกติที่มีการรับรู้ และยอมรับ จากผู้ที่เกี่ยวข้อง (ผู้นำส่งงานให้) เป็นลักษณะ Pre-Decision ส่วนการตรวจสอบภายในจะเป็นในลักษณะกำกับ ติดตามความเสี่ยง เป็นการสอบทาน เป็นลักษณะ Post-Decision

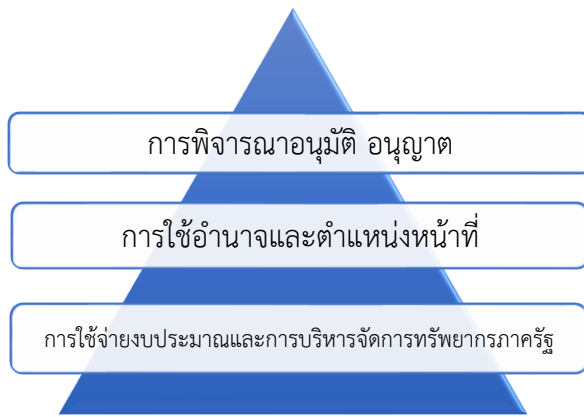
องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต

องค์ประกอบหรือปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริต ประกอบด้วยPressure/Incentive หรือแรงกดดันหรือแรงจูงใจ Opportunity หรือ โอกาส ซึ่งเกิดจากช่องโหว่ของระบบต่าง ๆ คุณภาพการควบคุม กำกับควบคุมภายในขององค์กร มีจุดอ่อน และ Rationalization หรือ การหาเหตุผลสนับสนุนการกระทำตามทฤษฎีสามเหลี่ยมการทุจริต (Fraud Triangle)

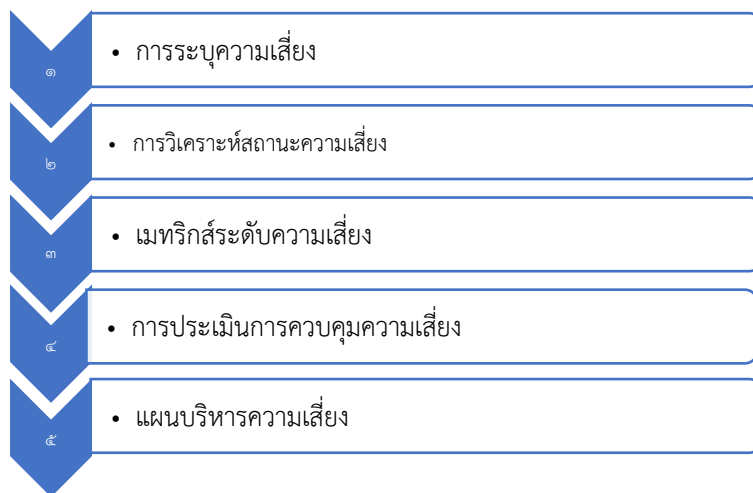
ขอบเขตประเมินความเสี่ยงการทุจริต

แบ่งประเภทความเสี่ยงการทุจริต ออกเป็น ๓ ด้าน ดังนี้

๑. ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต การกิจให้บริการประชาชนอนุมัติ หรือ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘)
๒. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
๓. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ



การประเมินความเสี่ยงการทุจริต



การระบุความเสี่ยง (Risk Identification)

ขั้นตอนที่ ๑ นำข้อมูลที่ได้จากขั้นเตรียมการในส่วนรายละเอียดขั้นตอน แนวทางหรือเกณฑ์ การปฏิบัติงาน ของกระบวนการที่จะทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ซึ่งในขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้น ย่อมประกอบไปด้วย ขั้นตอนย่อย ในการระบุความเสี่ยงตามขั้นตอนที่ ๑ ให้ทำการระบุความเสี่ยง อธิบายรายละเอียด รูปแบบ พฤติการณ์ความเสี่ยงเฉพาะที่มีความเสี่ยงการทุจริตเท่านั้น และในการประเมินต้องคำนึงถึงความเสี่ยงในภาพรวม ของการดำเนินงานเรื่องที่จะทำการประเมินด้วย เนื่องจากในกระบวนการปฏิบัติงานตามขั้นตอนอาจไม่พบความเสี่ยง หรือโอกาสเสี่ยงต่ำ แต่อาจพบว่ามีความเสี่ยงในเรื่องนั้น ๆ ในการดำเนินงานที่ไม่ได้อยู่ในขั้นตอนก็เป็นได้ โดยไม่ต้องคำนึงว่าหน่วยงานจะมีมาตรการป้องกันหรือแก้ไขความเสี่ยงการทุจริต นั้นอยู่แล้วนำข้อมูลรายละเอียด ดังกล่าวลงในประเภทของความเสี่ยงซึ่งเป็น Known Factor หรือ Unknown Factor

- KNOWN FACTOR ความเสี่ยงทั้ง ปัญหา/พฤติกรรมที่เคยรับรู้ว่าเกิดขึ้นมาก่อน คาดหมายได้ว่ามีโอกาสสูงที่จะเกิดขึ้นซ้ำ
- UNKNOWN FACTOR ปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากการประมาณการล่วงหน้าในอนาคต ปัญหา/พฤติกรรม ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น

การวิเคราะห์สถานะความเสี่ยง (Analyze the risk)

วิเคราะห์เพื่อแสดงสถานะความเสี่ยงการทุจริต ของแต่ละการทุจริต/โอกาสที่จะเกิด ตามสีเขียว เหลือง ส้ม แดง โดยระบุสถานะของความเสี่ยงในช่องสี ความหมายของสถานะความเสี่ยงตามสีไฟจราจร มีรายละเอียดดังนี้

- เขียว

ความเสี่ยงระดับต่ำ ไม่ต้องทำอะไร นอกจากปฏิบัติตามกฎการควบคุมที่มีอยู่
- เหลือง

ความเสี่ยงระดับปานกลาง หากเกิดขึ้นสามารถแก้ไขได้ และยังใช้กฎการควบคุมที่มีอยู่ได้
- ส้ม

ความเสี่ยงระดับสูง มีผลกระทบภายในหน่วยงาน เกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงานหลายคนหรือมีขั้นตอนมากมายแก่การควบคุม ไม่สามารถติดตามอย่างใกล้ชิดหรือตลอดเวลา
- แดง

ความเสี่ยงระดับสูงมาก มีผลกระทบต่อบุคคลภายนอก เกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน หลายคน หรือมีขั้นตอนมากมายแก่การควบคุม ไม่สามารถติดตามอย่างใกล้ชิดหรือตลอดเวลา

เมทริกซ์ระดับความเสี่ยง (Risk level matrix)

ตารางเทียบ ระดับโอกาสที่ความเสี่ยงนั้นจะเกิดขึ้น (LIKELIHOOD)

โอกาสที่จะเกิด	ระดับ	ความถี่โดยเฉลี่ย
สูงมาก	๕	เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้สูงมาก (เกิน ๔ ครั้ง) ขึ้นไป หรือเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา
สูง	๔	เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้สูง (๑ - ๓ ครั้ง เป็นรายไตรมาส/ช่วงสิ้นปีงบประมาณ)
ปานกลาง	๓	เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น (ไม่เกิน ๒ ครั้ง)
น้อย	๒	เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น (ไม่เกิน ๑ ครั้ง)
น้อยมาก	๑	เหตุการณ์ไม่น่ามีโอกาสเกิดขึ้น (ไม่เกิดขึ้นเลย)

ตารางเทียบ ระดับผลกระทบต่อองค์กร กรณีที่ความเสี่ยงนั้นเกิดขึ้น (IMPACT)

โอกาสที่จะเกิด	ระดับ	ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)
สูงมาก	๕	เกิดความเสียหายต่อรัฐเจ้าหน้าที่ถูกลงโทษข้อมูลความผิดเข้าสู่กระบวนการทางยุติธรรม
สูง	๔	ภาพลักษณ์ของหน่วยงานติดลบเรื่องความโปร่งใส สื่อมวลชน สื่อสังคมออนไลน์ลงข่าวอย่างต่อเนื่อง และสังคมให้ความสนใจ
ปานกลาง	๓	หน่วยตรวจสอบของหน่วยงานหรือหน่วยตรวจสอบจากภายนอก เข้าตรวจสอบข้อเท็จจริง
น้อย	๒	ปรากฏข่าวลือที่อาจพาดพิงคนภายในหน่วยงาน มีคนร้องเรียน แจ้งเบาะแส
น้อยมาก	๑	แทบจะไม่มี

การวัดระดับความเสี่ยง (Level of Risk)

นำโอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต ที่มีสถานะความเสี่ยงระดับสูงจนถึงความเสี่ยงระดับสูงมาก ที่เป็น สีส้ม และ สีแดง จากตาราง มาทำการหาค่าความเสี่ยงรวม ซึ่งได้จากการพิจารณาองค์ประกอบที่สำคัญ ๒ ประการ คือ

$$\text{จัดระดับความเสี่ยง (R)} = \text{ระดับโอกาสที่ความเสี่ยงนั้นจะเกิดขึ้น (I)} \times \text{ระดับผลกระทบ (L)}$$

ระดับความเสี่ยง	สี	ความหมาย
๑ - ๓	เขียว	ต่ำ
๔ - ๖	เหลือง	ปานกลาง
๕ - ๑๒	ส้ม	สูง
๑๐ ขึ้นไป	แดง	สูงมาก

เกณฑ์วัดระดับความรุนแรงความเสี่ยงการทุจริต

RISK SCORE					
โอกาสเกิด (L) Likelihood	ผลกระทบ (I) Impact				
	๑	๒	๓	๔	๕
๕	สูง	สูง	สูงมาก	สูงมาก	สูงมาก
๔	ปานกลาง	สูง	สูง	สูงมาก	สูงมาก
๓	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูง	สูงมาก
๒	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูงมาก
๑	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูง

ถึงแม้โอกาสของการเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยง (Likelihood) นั้น จะน้อย แต่เมื่อเกิดแล้วมีผลกระทบสูง มีความเสียหายมาก (Impact) ระดับความรุนแรงจึงสูง - สูงมากตามไปด้วย

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

องค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์หลวง อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

เหตุการณ์ความเสี่ยงต่อ การเกิดการทุจริต	ระดับความเสี่ยง	มาตรการในการบริหารจัดการความเสี่ยง	ระยะเวลา ดำเนินการ	ผู้รับผิดชอบ
๑. ความเสี่ยงการทุจริตด้านการอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ.๒๕๕๘				
เจ้าหน้าที่เรียกรับผลประโยชน์ในระหว่าง การตรวจรับพัสดุตรวจสอบเอกสาร หลักฐานประกอบการพิจารณาขออนุมัติ/ ขออนุญาตไม่เป็นไปตามมาตรฐานเดียวกัน	๓ x ๓ ความเสี่ยงสูง	๑.จัดทำมาตรการป้องกันการรับสินบน เพื่อป้องกันการ ทุจริตและประพฤติมิชอบต่อราชการ ให้ผู้ปฏิบัติงานใน องค์กรทุกระดับถือปฏิบัติและกำกับติดตามอย่างเคร่งครัด ๒.จัดทำประกาศนโยบาย No Gift Policy จากการปฏิบัติ หน้าที่ ๓.การกำหนดขั้นตอนการให้บริการอย่างชัดเจน โดยการ จัดทำคู่มือประชาชน ระยะเวลาให้บริการ รวมทั้ง ค่าธรรมเนียม(ถ้ามี) อย่างชัดเจนเพื่อให้ผู้บริการได้รับทราบ รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ทางเว็บไซต์ของหน่วยงาน ๔.กำชับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบเสนอเรื่องตามลำดับคำขอ และตรวจสอบเอกสารหลักฐานให้ครบถ้วน ๕.เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมให้กับบุคลากรในองค์กร โดยฝึกอบรมและเผยแพร่กิจกรรมด้านการเสริมสร้าง คุณธรรม จริยธรรมเพื่อปลูกจิตสำนึกให้คิดแยกแยะ ผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวม ๖.จัดให้มีช่องทางการร้องเรียนการทุจริต	ตุลาคม ๒๕๖๗ – เมษายน ๒๕๖๘	สำนักปลัด กองคลัง กองช่าง กองการศึกษา
เรียกรับสินบนของขวัญและผลประโยชน์อื่นใด ใด เพื่อความรวดเร็วในการพิจารณาอนุมัติ/ อนุญาต	๒ x ๓ ความเสี่ยงปาน กลาง			
การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด เพื่อ ดำเนินการอนุมัติ/อนุญาต แม้เอกสารหรือ หลักฐานหรือเงื่อนไขที่กำหนดไม่ครบถ้วน	๒ x ๒ ความเสี่ยงต่ำ			

เหตุการณ์ความเสี่ยงต่อ การเกิดการทุจริต	ระดับความเสี่ยง	มาตรการในการบริหารจัดการความเสี่ยง	ระยะเวลา ดำเนินการ	ผู้รับผิดชอบ
๒. ความเสี่ยงการทุจริตด้านการใช้อำนาจตามกฎหมาย/การให้บริการตามภารกิจ				
การเรียกรับผลประโยชน์หรือของกำนัลจาก การบริการประชาชนตามภารกิจต่างๆ	๒ x ๒ ความเสี่ยงต่ำ	๑. จัดทำมาตรการจัดการเรื่องร้องเรียนการทุจริต ให้ ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรทุกระดับถือปฏิบัติและกำกับติดตาม อย่างเคร่งครัด ๒. จัดทำประกาศนโยบาย No Gift Policy จากการปฏิบัติ หน้าที่ ๓. จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ให้ครอบคลุมทุก งานบริการกำชับให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานภายใต้กรอบของ คู่มืออย่างเคร่งครัด ๔. ส่งเสริมการปฏิบัติงานตามประมวลจริยธรรม/ หลักธรรมาภิบาล ๕. ผู้บริหารติดตามผลการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและ กำชับเจ้าหน้าที่ให้ดำเนินการตามขั้นตอน ๖. จัดให้มีช่องทางการร้องเรียนการทุจริต	ตุลาคม ๒๕๖๗ – เมษายน ๒๕๖๘	สำนักปลัด กองคลัง กองช่าง กองการศึกษา
เจ้าหน้าที่มีพฤติกรรมเลือกปฏิบัติกับ ประชาชน/ผู้มาติดต่อ	๒ x ๒ ความเสี่ยงต่ำ			
มีการรับสินบน/เรียกรับเงิน/ของขวัญ/ สินน้ำใจ ซึ่งนำไปสู่การเอื้อประโยชน์ให้กับ คู่สัญญา	๒ x ๒ ความเสี่ยงต่ำ			

เหตุการณ์ความเสี่ยงต่อ การเกิดการทุจริต	ระดับความเสี่ยง	มาตรการในการบริหารจัดการความเสี่ยง	ระยะเวลา ดำเนินการ	ผู้รับผิดชอบ
๓. ความเสี่ยงการทุจริตด้านการจัดซื้อจัดจ้าง				
การเรียกรับผลประโยชน์เพื่อเอื้อให้เกิดการ กำหนดคุณลักษณะเฉพาะให้กับ ผู้ประกอบการผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	๒ x ๓ ความเสี่ยงปาน กลาง	๑.จัดทำประกาศนโยบาย No Gift Policy จากการปฏิบัติหน้าที่ ๒.จัดทำมาตรการป้องกันการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน กับผลประโยชน์ส่วนรวม	ตุลาคม ๒๕๖๗ - กันยายน ๒๕๖๘	สำนักปลัด กองคลัง
มีการรับสินบน/เรียกรับเงิน/ของขวัญ/ สินน้ำใจ ซึ่งนำไปสู่การเอื้อประโยชน์ให้กับ คู่สัญญา	๒ x ๒ ความเสี่ยงต่ำ	๓.หน่วยงานประชาสัมพันธ์แผนการจัดซื้อจัดจ้างประกาศการ จัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานอย่างสม่ำเสมอและเป็นปัจจุบัน ๔.จัดส่งเจ้าหน้าที่เข้ารับการอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ความ เข้าใจในการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและ การบริหารงานภาครัฐ พ.ศ.๒๕๖๐ อย่างสม่ำเสมอ ๕.ผู้บังคับบัญชาควบคุมติดตามการทำงานอย่างใกล้ชิดและกำกับ ให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามระเบียบอย่างเคร่งครัด		

เหตุการณ์ความเสี่ยงต่อ การเกิดการทุจริต	ระดับความเสี่ยง	มาตรการในการบริหารจัดการความเสี่ยง	ระยะเวลา ดำเนินการ	ผู้รับผิดชอบ
๔. ความเสี่ยงการทุจริตด้านการบริหารงานบุคคล				
การเรียกรับเงินเพื่อให้ได้รับการบรรจุ แต่งตั้ง/โยกย้าย/เลื่อนตำแหน่ง/พิจารณา เงินเดือน	๒ x ๒ ความเสี่ยงต่ำ	๑.กำหนดหลักเกณฑ์ในการบริหารงานบุคคลที่ชัดเจนเป็น รูปธรรม ๒.จัดทำมาตรการแสดงเจตนารมณ์ในการนำหลักคุณธรรมมาใช้ ในการบริหารงานขององค์กร ๓.จัดทำประกาศนโยบาย No Gift Policy จากการปฏิบัติหน้าที่ ๔.ส่งเสริมการปฏิบัติงานตามประมวลจริยธรรม/ หลักธรรมาภิบาล ๕.จัดทำมาตรการ “การทำข้อตกลงการปฏิบัติราชการตามหลัก ธรรมาภิบาล” ๖.จัดให้มีการประชาสัมพันธ์การรับสมัครพนักงานผ่านสื่อ ประชาสัมพันธ์ตามช่องทางต่างๆ ๗.จัดให้มีช่องทางการร้องเรียนการทุจริต	ตุลาคม ๒๕๖๗ - กันยายน ๒๕๖๘	สำนักปลัด
เจ้าหน้าที่เรียกรับเงินเพื่อรับพนักงานเข้า ทำงาน	๒ x ๒ ความเสี่ยงต่ำ			